

Magdalena Piskorek
Katarzyna Szczęsna
Małgorzata Wojtaszczyk

GEOGRAFIA WYBORCZA LITWY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM AKCJI WYBORCZEJ POLAKÓW NA LITWIE¹

Wstęp

Odzyskanie niepodległości przez Litwę 11 marca 1990 r. sprawiło, że państwo to dołączyło do rodziny wolnych i demokratycznych narodów. Zgodnie z litewską konstytucją, uchwaloną w 1992 r., władzę ustawodawczą w Republice Litewskiej sprawuje Sejm złożony ze 141 posłów – przedstawiciele narodu, którzy są *wybierani na okres czterech lat w oparciu o powszechne, równe, bezpośrednie prawo wyboru podczas tajnego głosowania. Sejm został wybrany, jeżeli było wybrane ponad 3/5 posłów na Sejm* (Konstytucja Republiki Litewskiej 2006). Zgodnie z art. 57 Konstytucji wybory do Sejmu organizowane są w drugą niedzielę października, w roku poprzedzającym ustanie pełnomocnictwa posłów (Konstytucja Republiki Litewskiej 2006). W przypadku wyborów do Sejmu obowiązuje na Litwie ordynacja mieszana, co w praktyce oznacza, że 70 członków Sejmu wybieranych jest w wyborach proporcjonalnych w jednym okręgu ogólnokrajowym z list partyjnych, natomiast 71 – w okręgach jednomandatowych przy zastosowaniu ordynacji większościowej (Żebrowski 2002).

Na czele państwa stoi prezydent, wybierany na kadencję pięcioletnią. Według rozdz. VI, art. 78 Konstytucji *na Prezydenta Republiki może być wybrany obywatel litewski z pochodzenia, ponad trzy lata*

1. Artykuł został złożony latem 2016 r., a zatem nie są w nim przeanalizowane wybory parlamentarne z jesieni 2016 r.

zamieszkujący na Litwie, który do dnia wyborów ukończył nie mniej niż czterdzieści lat i jeżeli może być wybrany posłem na Sejm. Prezydenta Republiki wybierają obywatele Republiki Litewskiej (...) w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym. Ta sama osoba na Prezydenta Republiki może być wybrana nie więcej niż dwa razy z rzędu (Konstytucja Republiki Litewskiej 2006). Liczba kandydatów na prezydenta jest nieograniczona, a wybory odbywają się zawsze w ostatnią niedzielę przed upływem dwóch miesięcy do końca kadencji poprzedniego prezydenta. Wybór jest ważny wówczas, gdy w głosowaniu weźmie udział co najmniej połowa wszystkich uprawnionych do głosowania, a kandydat uzyska więcej niż połowę wszystkich oddanych głosów. Zgodnie z art. 81 Konstytucji jeżeli w wyborach wzięła udział mniej niż połowa wszystkich wyborców, wybranym kandydatem jest ten, który uzyskał najwięcej głosów, ale nie mniej niż 1/3 głosów wszystkich wyborców. Jeżeli w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie uzyskał wymaganej większości głosów, po dwóch tygodniach przeprowadza się ponowne głosowanie na dwóch kandydatów, którzy uzyskali najwięcej głosów. Wybrany zostaje ten, który uzyskał więcej głosów. Jeżeli w pierwszym głosowaniu wzięło udział nie mniej niż dwóch kandydatów i żaden nie uzyskał wymaganej ilości głosów, przeprowadza się ponowne głosowanie (Konstytucja Republiki Litewskiej 2006).

Z kolei wybory lokalne odbywają się co cztery lata w wyborach powszechnych i równych, w głosowaniu tajnym w wyborach bezpośrednich (Ustawa Republiki Litewskiej o wyborach rad samorządowych z 7 lipca 1994 r.). Wybory rad samorządowych przeprowadzane są w 60 rejonach w systemie proporcjonalnym, próg wyborczy wynosi 4%, a w wyborach mogą wziąć udział wyłącznie partie polityczne. Liczba radnych zależy od liczby mieszkańców danego rejonu i jest zawsze nieparzysta (parzysta liczba osób wybieranych w głosowaniu oraz mer). Od 2015 r. mer również wybierany jest w wyborach powszechnych (wcześniej był wyłaniany spośród członków rady).

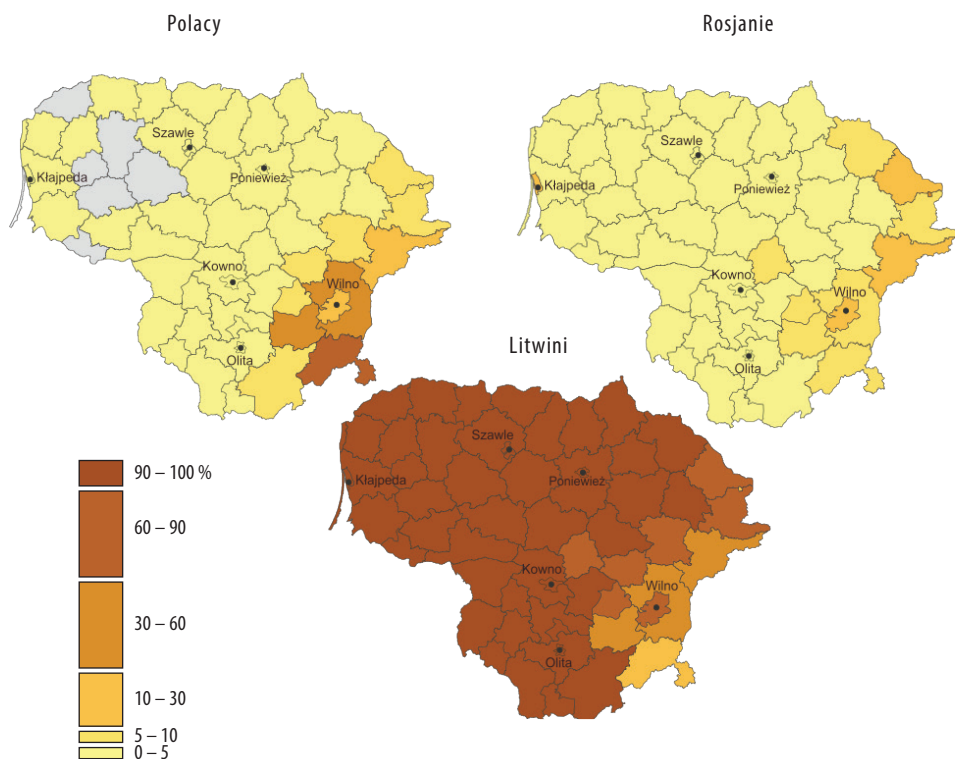
Wybory do Parlamentu Europejskiego, podobnie jak w Polsce, odbywają się na Litwie co pięć lat, od 2004 r. Początkowo Litwini wybierali 13 eurodeputowanych na 785 mandatów w Parlamencie, jednak na podstawie traktatu nicejskiego ogólna liczba mandatów zmniejszyła się do 736, w związku z czym w wyborach w 2009 r. Litwie przypadło już tylko 12 miejsc. Obecnie, po akcesji Chorwacji oraz wejściu w życie traktatu lizbońskiego, w Parlamencie Europejskim jest 751 parlamentarzystów, w tym 11 litewskich eurodeputowanych (www.europarl.europa.eu/). Zasady wyborów do Parlamentu Europejskiego na Litwie zostały określone ustawą z dnia 20 listopada 2003 r. (Ustawa o wyborach do Parlamentu Europejskiego z dn. 20 listopada 2003). Wybory odbywają się zgodnie z proporcjonalnym systemem wyborczym w jednym, ogólnokrajowym, wielomandatowym okręgu wyborczym. Wybory są równe, bezpośrednie, tajne i powszechne. Zawsze odbywają się w niedzielę.

Działalność polityczna mniejszości polskiej na Litwie

W XXI wieku Litwa jest krajem wielonarodowym i wielokulturowym. Zgodnie ze spisem powszechnym z 2011 r. dwoma największymi mniejszościami narodowymi w Republice Litewskiej są Polacy i Rosjanie. Polacy stanowią 6,6% ludności kraju (200 tys.) i zamieszkują przede wszystkim okręg wileński, w którym stanowią 23% populacji. Największe skupiska Polaków i, co za tym idzie, ostoje polskiego ducha narodowego oraz kultury, znaleźć można w dwóch rejonach okręgu wileńskiego: solecznickim (78% populacji rejonu) i wileńskim² (52% populacji rejonu). Mniejszy odsetek Polaków zamieszkuje również rejon trocki (30%), święciański (26%), miasto Wilno (16%) oraz pozostałe obszary położone w południowo-wschodniej części Litwy. Rosjanie natomiast, stanowiący 5,8% ludności Republiki (177 tys.),

2. Z wyłączeniem miasta Wilna.

mieszkają przede wszystkim w rejonie wisagińskim we wschodniej części Litwy (55% populacji rejonu) oraz w Kłajpedzie i Wilnie (odpowiednio 19,5% i 12% populacji miast), a także w rejonach jezioro-skim (19%) i święciańskim (13%) (www.stat.gov.lt). Rycina 1 przedstawia rozmieszczenie przestrzenne ludności polskiej, rosyjskiej i litewskiej na Litwie.

Ryc. 1. Rozmieszczenie procentowe trzech największych narodowości w Republice Litewskiej (Źródło: opracowanie własne)

Przedstawiciele mniejszości polskiej i rosyjskiej od momentu powstania niepodległej Litwy w 1991 r. prowadzą aktywną działalność organizacyjną i polityczną. W 1994 r. powstało ugrupowanie polityczne Akcja Wyborcza Polaków na Litwie, którego celem stała się obrona interesów mniejszości polskiej w Republice Litewskiej. AWPL, mimo iż w swoim programie deklaruje, że jest partią regionalną reprezentującą interesy wszystkich mieszkańców Wileńszczyzny, skupia się na szerokiej ochronie praw mniejszości narodowych oraz na wsparciu rozwoju kultur narodów zamieszkujących Republikę Litewską (Sobik 2011). Opowiada się także za umacnianiem demokracji, zmniejszeniem liczby posłów w Sejmie Republiki Litewskiej, reformą szkolnictwa (w tym ochroną szkolnictwa mniejszości), rozwojem społeczno-gospodarczym poprzez inwestowanie w wybrane gałęzie gospodarki (takie jak turystyka czy transport), rozbudowaną polityką socjalną, szeroką integracją w ramach struktur Paktu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej, a także odwołuje się do chrześcijańskiego dziedzictwa państwa litewskiego (www.awpl.lt/).

Akcja Wyborcza Polaków na Litwie bierze aktywny udział we wszystkich typach wyborów w Republice Litewskiej: prezydenckich (od 2009 r.), parlamentarnych (od 1996 r.), do Parlamentu Europejskiego (od 2004 r.) oraz samorządowych (od 1995 r.). Od 2004 r. współpracuje politycznie z przedstawicielami mniejszości rosyjskiej skupionymi wokół Związku Rosjan na Litwie oraz w Sojuszu Rosyjskim (Aliansie Rosjan³), wystawiając wspólne listy wyborcze i tworząc koalicje w samorządach. AWPL ma większość w samorządach rejonów sołecznickiego i wileńskiego, w których przedstawiciele tego ugrupowania pełnią również funkcję mera.⁴ Politycy AWPL zasiadają także w samorządach rejonów trockiego, święciańskiego, szyrwincckiego, wisagińskiego oraz miasta Wilna (www.vrk.lt/en/2015-savivaldybiu-tarybu).

3. Nazwa używana w polskojęzycznych publikacjach na Litwie.

4. Są to: Zdzisław Palewicz w rejonie sołecznickim i Maria Reksć w rejonie wileńskim.

W 2012 r. po raz pierwszy w historii wyborów parlamentarnych na Litwie Akcja Wyborcza Polaków na Litwie przekroczyła 5% próg wyborczy, a jej przedstawiciele weszli do Sejmu, zarówno z wyborów proporcjonalnych w okręgu ogólnokrajowym z listy partyjnej (5,8% głosów przełożyło się na 5 mandatów), jak i z wyborów przeprowadzonych w okręgach jednomandatowych przy zastosowaniu ordynacji większościowej (3 mandaty) (www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2012_seimo_rinkimai/output_en/rinkimu_diena/index.html).

Również w wyborach prezydenckich w roku 2009 i 2014 Akcja Wyborcza Polaków na Litwie wystawiła swojego kandydata, który mimo słabego wyniku w skali całego kraju odniósł zdecydowane zwycięstwo na Wileńszczyźnie. W obu elekcjach był to Waldemar Tomaszewski, przewodniczący AWPL od 1999 r., a od 2014 r. jeden z jedenastu posłów Republiki Litewskiej zasiadających w Parlamencie Europejskim (www.vrk.lt/2014-prezidento).

Akcja Wyborcza Polaków na Litwie od momentu powstania zyskuje na popularności, wraz z każdymi kolejnymi wyborami osiągając coraz lepsze wyniki. Poniżej przedstawiono analizę wyników wszystkich wyborów, które odbyły się w latach 2012–2015 w Republice Litewskiej. Na szczególną uwagę zasługuje wyróżniająca się na tle mapy wyborczej Litwy Wileńszczyzna i poparcie, które uzyskuje tam AWPL.

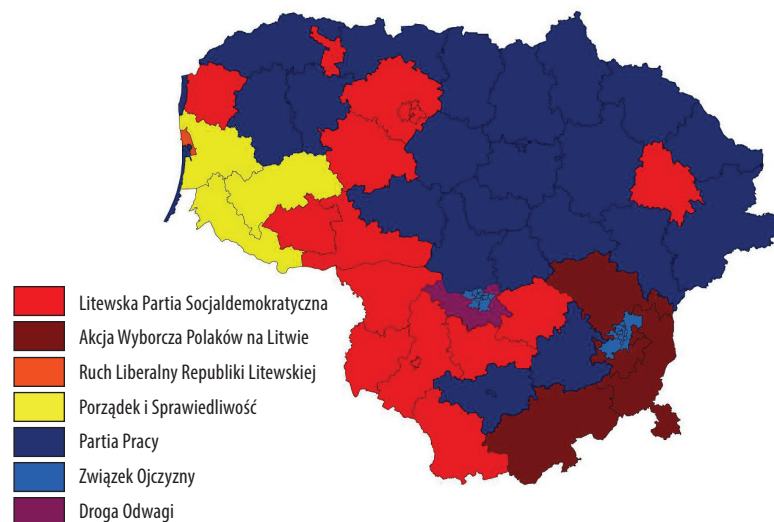
Wyniki wyborów

Wybory Parlamentarne w 2012 r.

Zgodnie z mieszanym systemem wyborczym 70 posłów na Sejm wybranych zostało z jednego okręgu ogólnokrajowego. Proporcjonalnie do uzyskanych głosów, najwięcej miejsc przypadło Partii Pracy (17 mandatów), Litewskiej Partii Socjaldemokratycznej (15) i Związkowi Ojczyzny (13). Oprócz nich do parlamentu weszło także po 7 kandydatów z Ruchu Liberalnego Republiki Litewskiej oraz Drogi

Odwagi, a także 6 osób z partii Porządek i Sprawiedliwość oraz 5 z Akcji Wyborczej Polaków na Litwie.

Drugą grupę posłów stanowią osoby wybrane do Sejmu z 71 okręgów jednomandatowych. W tym przypadku zdecydowaną większość mandatów zdobyli przedstawiciele Partii Pracy. Zwyciężyli aż w 26 okręgach. Na kolejnych miejscach uplasowały się Związek Ojczyzny (18 mandatów) i Litewska Partia Socjaldemokratyczna (17). Kolejne 3 mandaty przypadły członkom Akcji Wyborczej Polaków na Litwie, 3 – partii Porządek i Sprawiedliwość oraz 2 – Ruchowi Liberalnemu. Poniższa mapa prezentuje partie, których przedstawiciele zyskali największą liczbę głosów w okręgach jednomandatowych (ryc. 2).

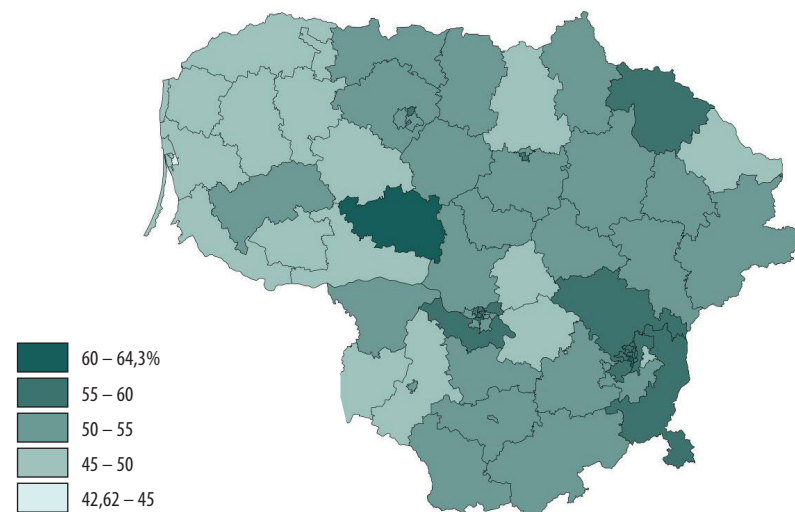
Ryc. 2. Zwycięzcy w okręgach jednomandatowych wyborów parlamentarnych w 2012 r. (Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

Warto zwrócić uwagę na przestrzenny rozkład okręgów przypadających „zwycięskim” partiom. Północna i północno-wschodnia część kraju zdecydowanie zdominowane zostały przez Partię Pracy, podczas gdy na południowym wschodzie sukces odniosła Litewska Partia Socjaldemokratyczna. Ruch Liberalny zdobył większość głosów jedynie w dwóch małych okręgach wyborczych (Mariu i Danes) na północnym zachodzie Litwy. Ciekawe wydaje się zwycięstwo przedstawicieli Związku Ojczyzny, partii o charakterze konserwatywnym i chadeckim, we wszystkich obwodach wyborczych wchodzących w skład największych miast Litwy – Wilna i Kowna.

Jak już wspomniano, w 2012 r. Akcja Wyborcza Polaków na Litwie po raz pierwszy przekroczyła 5% próg wyborczy i zyskała prawo do wprowadzenia swoich przedstawicieli do parlamentu: przedstawiciele partii wybrani zostali do Sejmu zarówno z listy ogólnokrajowej (5 posłów – proporcjonalnie do uzyskanej przez partię liczby głosów), jak i w trzech jednomandatowych okręgach wyborczych. Okręgi te znajdują się w wileńskim okręgu administracyjnym i charakteryzują się znaczącym odsetkiem ludności polskiej.

Frekwencja w omawianych wyborach parlamentarnych wyniosła w skali kraju 52,92%. Najwyższą frekwencję wyborczą odnotowano w obwodzie rosieńskim (64,3%) oraz wileńskim centralnym (63,69%), najniższą natomiast w obwodzie Mariu znajdującym się w rejonie kłajpedzkim. Stosunkowo wysoką frekwencję (powyżej 55%) zarejestrowano w 5 z 8 obwodów w Kownie oraz w 9 z 10 na terenie obwodu administracyjnego Wilna.

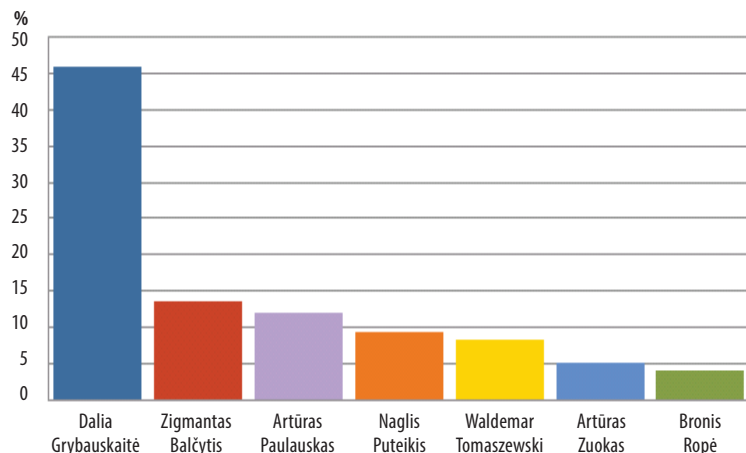
W grupie obwodów o równie wysokiej frekwencji znalazły się także te najliczniej zamieszkiwane przez Polaków (ryc. 3). Świadczyć to może o dużej politycznej mobilizacji przedstawicieli mniejszości polskiej (www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2012_seimo_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/rezultatai1.html).

Ryc. 3. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2012 r.
(Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

Wybory prezydenckie w 2014 r.

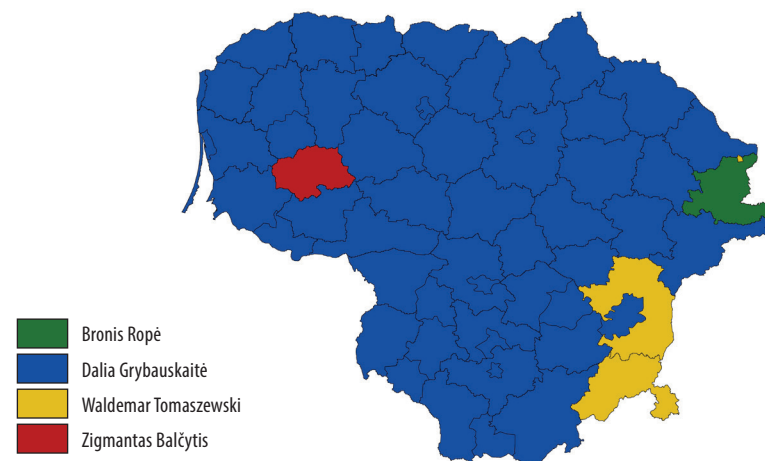
Ostatnie wybory prezydenckie na Litwie odbyły się 11 maja 2014 r. W pierwszej turze startowało siedmiu kandydatów. Najwięcej głosów zdobyli: Dalia Grybauskaitė (45,92%), Zigmantas Balčytis (13,62%) oraz Artūras Paulauskas (12,01%). Dokładne wyniki głosowania przedstawia poniższy wykres (ryc. 4).

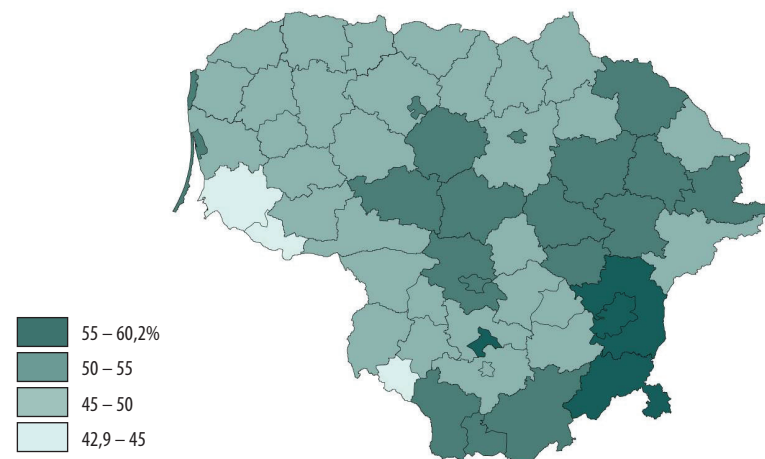
Ryc. 4. Wyniki I tury wyborów prezydenckich w 2014 r.
(Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

Na poniższej mapie (ryc. 5) przedstawiono obszary, w których poszczególni kandydaci zdobyli największą liczbę głosów. W większości jednostek administracyjnych zwyciężyła Dalia Grybauskaitė. Zigmantas Balčytis zdobył najwięcej głosów jedynie w rejonie szyłelskim, natomiast Bronis Ropė – w rejonie ignalińskim. Artūras Paulauskas, mimo że zdobył trzecią w kolejności liczbę głosów, nie wygrał w żadnym z rejonów.

Waldemar Tomaszewski, który w wyborach uzyskał piąty wynik, zwyciężył aż w trzech rejonach: dwóch licznie zamieszkałych przez Polaków – sołecznickim i wileńskim oraz w rejonie wisagińskim na północnym wschodzie kraju, zamieszkanym przez znaczny odsetek ludności rosyjskiej. Poparcie to mogło wynikać z faktu, że Sojusz Rosyjski był w koalicji z AWPL podczas wyborów parlamentarnych w 2012 r. Przedstawiciel AWPL zdobył jednak łącznie jedynie 8,2% głosów (www.dc1.maps.lt/rinkimai2014/prezidento_rezultatai/).

Ryc. 5. Zwycięzcy I tury wyborów prezydenckich w 2014 r. w poszczególnych rejonach (Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

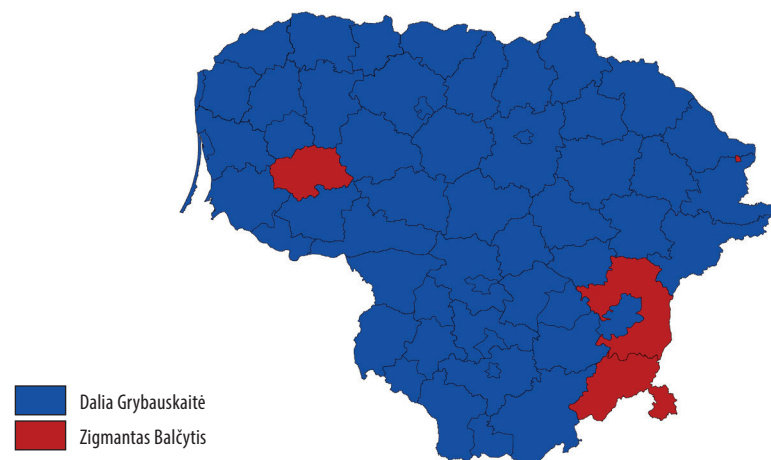
Ryc. 6. Frekwencja w I turze wyborów prezydenckich w 2014 r.
(Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

Frekwencja w skali kraju w pierwszej turze wyborów prezydenckich wyniosła 52,23% (ryc. 6). Najwięcej osób uczestniczyło w wyborach w rejonach solecznickim (60,1%), wileńskim (59,5%), wileńskim -miejskim (59,1%) oraz w rejonie birszańskim (57,9%). Ponownie zatem najwyższa frekwencja odnotowana została we wszystkich rejonach z dużym udziałem mniejszości polskiej. Najmniej osób zagłosowało natomiast w rejonach wisagińskim (42,9%) oraz pojeskim (43,9%) (www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2014_prezidento_rinkimai/output_lt/rezultatai_vienmand_apygardose/rezultatai_vienmand_apygardose1turas.html).

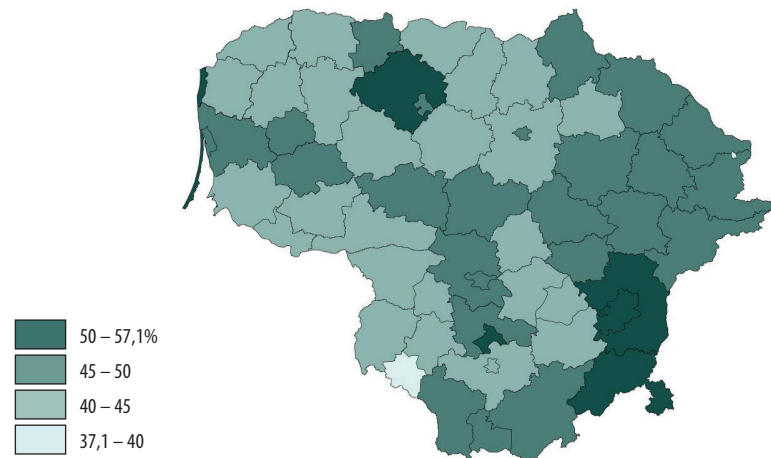
Wysoki wynik Dalii Grybauskaitė w pierwszej turze wyborów był jednak niewystarczający do objęcia władzy. Z tego powodu 25 maja, razem z wyborami do Parlamentu Europejskiego, odbyła się II tura wyborów prezydenckich (ryc. 7).

W wyniku II tury głosowania stanowisko prezydenta Republiki Litewskiej objęła po raz drugi w swojej karierze Dalia Grybauskaitė (jej pierwsza kadencja przypadła na lata 2009–2014). Pomimo dużej przewagi nad Zigmantasem Balčytisem w pierwszej turze (ponad 30 punktów procentowych), w drugim głosowaniu Grybauskaitė wygrała przewagą tylko 17 punktów procentowych, uzyskując 57,8% głosów (www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2014_prezidento_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/rezultatai_isankstinaiai2.html). Balčytis przejął zatem większość wyborców kandydatów, którzy nie weszli do drugiej tury wyborów, w tym głosy mniejszości polskiej na Wileńszczyźnie.

Frekwencja okazała się nieco niższa niż w pierwszej turze i wyniosła 47,37% dla całego kraju. Największa liczba osób (około 57%) wzięła udział w głosowaniu w rejonach szawelskim, solecznickim oraz neryńskim (ryc. 8). Stosunkowo wysoka frekwencja ponownie odnotowana została na terenach licznie zamieszkałych przez mniejszość polską – w rejonie wileńskim oraz wspomnianym wcześniej rejonie solecznickim. Najmniej osób (poniżej 40%) przystąpiło do wyborów w rejonie wisagińskim oraz kalwaryjskim.

Ryc. 7. Zwycięzcy II tury wyborów prezydenckich w 2014 r. w poszczególnych rejonach (Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

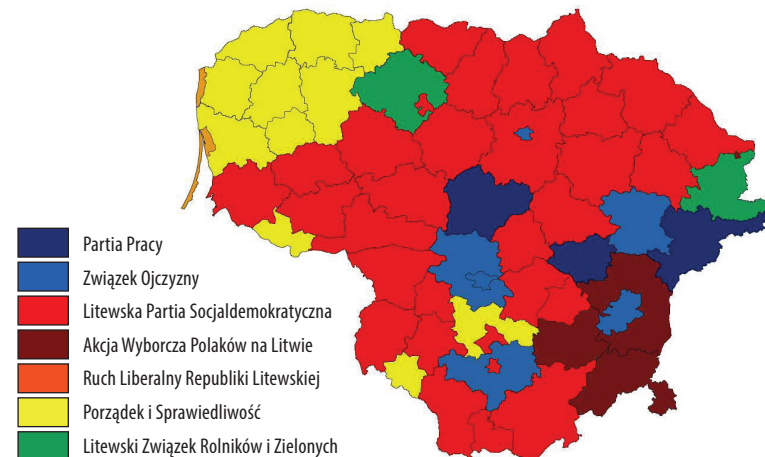
Ryc. 8. Frekwencja w II turze wyborów prezydenckich w 2014 r. (Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.

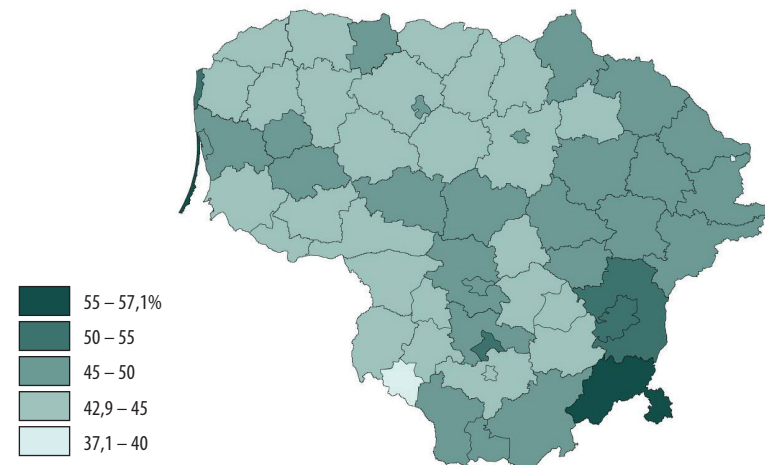
Wraz z drugą turą wyborów prezydenckich 25 maja 2014 r. odbyły się wybory do Parlamentu Europejskiego. W wyniku głosowania cztery partie uzyskały po dwa, a trzy partie – po jednym mandacie w Europarlamencie. Najwięcej głosów zdobyły Związek Ojczyzny (17,43%), Litewska Partia Socjaldemokratyczna (17,26%) oraz Ruch Liberalny Republiki Litewskiej (16,55%). Kolejne miejsca zajęły Porządek i Sprawiedliwość (14,25%), Partia Pracy (12,81%), Akcja Wyborcza Polaków na Litwie (8,05%) oraz Litewski Związek Rolników i Zielonych (6,61%). Warto zaznaczyć, że AWPL po raz pierwszy wprowadziła swojego przedstawiciela (Waldemara Tomaszewskiego) do Parlamentu Europejskiego (ryc. 9) (www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2014_ep_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/index.html).

Analizując przestrzenny rozkład głosów oddanych na poszczególne partie, należy zauważyć przede wszystkim, że w większości rejonów administracyjnych zwyciężyła Litewska Partia Socjaldemokratyczna. Na Związek Ojczyzny głosowali głównie mieszkańcy miast Wilna, Kowna i Poniewieża oraz rejonów kowieńskiego, malackiego i olickiego. Partia Porządek i Sprawiedliwość (podobnie jak w wyborach parlamentarnych z 2012 r.) większość głosów zdobyła na północnym zachodzie kraju, a na przedstawicieli Akcji Wyborczej Polaków na Litwie głosowano głównie w rejonach wileńskim, sołecznickim i trockim.

Najwyższą frekwencję odnotowano w rejonach sołecznickim i kłajpedzkim (ponad 57%) (ryc. 10). Najmniej osób uczestniczyło w wyborach w rejonach wisagińskim (37,1%) oraz kalwaryjskim (39,5%). Rejony te z reguły charakteryzują się w skali kraju najniższą frekwencją. Łączna frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego wyniosła na Litwie 47,35%.

Ryc. 9. Zwycięzcy w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. w poszczególnych rejonach (Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

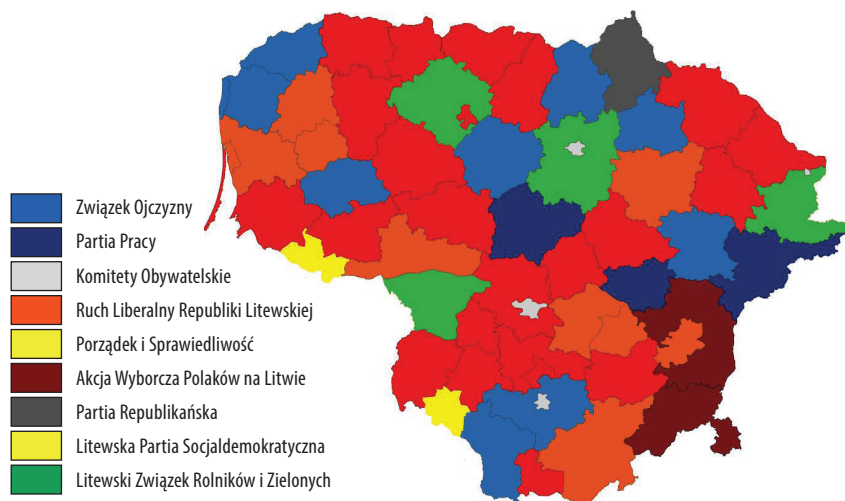

Ryc. 10. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. (Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

Wybory samorządowe w 2015 r.

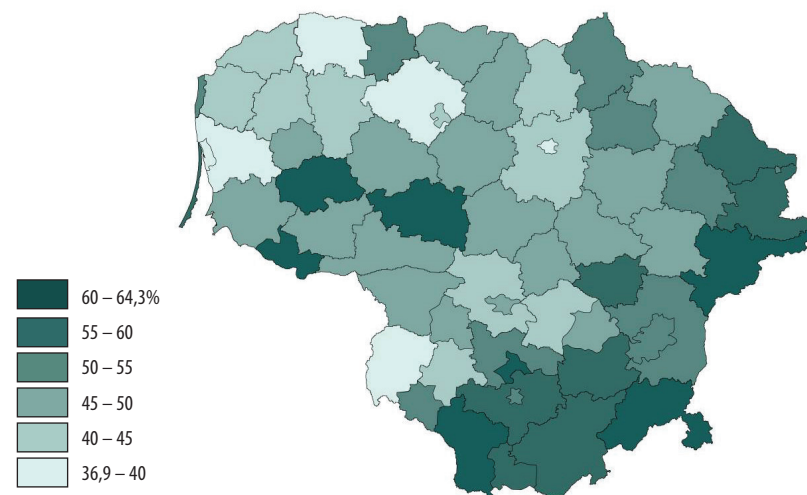
W wyborach samorządowych przeprowadzonych 1 marca 2015 r. (II tura odbyła się 15 marca) w skali kraju znaczące wyniki uzyskały: Litewska Partia Socjaldemokratyczna (zdobyła 19% głosów), Związek Ojczyzny (15,7%), Ruch Liberalistów (15,5%), Partia Pracy (8,4% oraz AWPL z Sojuszem Rosjan (7,8%) (ryc. 11). Komitety obywatelskie zdobyły łącznie ok. 10,6% głosów – przede wszystkim w miastach Kownie, Olicie, Poniewieżu i Wisaginie (www.przegladbaltycki.pl/1040,wyniki-wyborow-samorzadowych-na-litwie.html). Akcja Wyborcza Polaków na Litwie ponownie zdobyła najwięcej głosów w rejonach wileńskim i solecznickim. Wynik AWPL przełożył się na mandaty następująco: 10 mandatów (na 51 możliwych) w radzie Wilna, 20 (na 30 możliwych) w rejonie wileńskim, 20 (na 24 możliwe) w rejonie solecznickim, po 5 mandatów w rejonach trockim i święciańskim

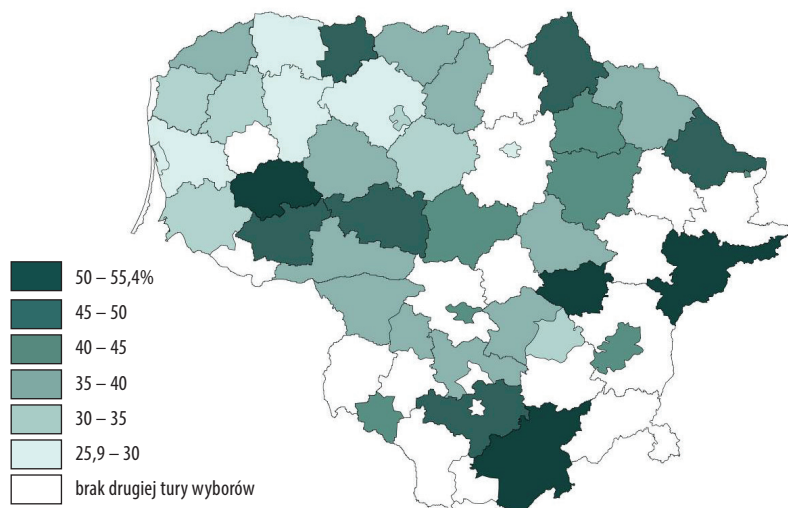
Ryc. 11. Zwycięzcy w wyborach samorządowych w 2015 r. w poszczególnych rejonach (Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

oraz 1 w rejonie szyrwinckim (www.kresy24.pl/64845/rewelacyjny-wynik-polakow-w-wyborach-na-litwie/).

Frekwencja w wyborach samorządowych wyniosła w skali kraju 47,17% w pierwszej turze głosowania oraz 38,73% w drugiej turze (ryc. 12 i 13) (www.2013.vrk.lt/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_en/rezultatai_vienmand_apygardose2/rezultatai_vienmand_apygardose2turas.html). Najwięcej uprawnionych zagłosowało w pierwszej turze w rejonie birszańskim (64,27%). Około 60–61% uprawnionych oddało swoje głosy w rejonach pojeskim, łódzieskim solecznickim, rosieńskim, święciańskim i szyłelskim. W drugiej turze najwyższą frekwencję (powyżej 50%) odnotowano w rejonach orańskim (55,4%), szyrwinckim (52,8%), święciańskim (52,3%) oraz szyłelskim (50,5%). W rejonach solecznickim i wileńskim druga tura wyborów nie odbyła się.

Ryc. 12. Frekwencja w I turze wyborów samorządowych w 2015 r. (Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

Ryc. 13. Frekwencja w II turze wyborów samorządowych w 2015 r.

(Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej)

Podsumowanie

W drugiej dekadzie XXI wieku mniejszość polska na Litwie jest bardzo aktywna politycznie. Akcja Wyborcza Polaków na Litwie z sukcesami startuje w wyborach parlamentarnych, europarlamentarnych i samorządowych. Wystawia również swojego kandydata w wyborach prezydenckich, w których także wyraźnie zaznacza swoją obecność. Jako ugrupowanie regionalne skupia głosy wyborców głównie z Wileńszczyzny, przede wszystkim z etnicznie polskich części Litwy: rejonów sołecznickiego i wileńskiego, wyraźnie wyróżniających się na mapie wyborczej Republiki Litewskiej. Ze względu na frekwencję wyborczą Wileńszczyzna pozytywnie wyróżnia się na tle innych regionów kraju. Wysoki odsetek osób biorących udział w wyborach w rejonach

zdominowanych przez Polaków świadczy o woli wprowadzenia swoich reprezentantów do władz państwa i regionu oraz o dużej chęci wywierania wpływu na sytuację polityczną, społeczną i gospodarczą kraju, co z jednej strony jest przejawem wysoko rozwiniętych postaw obywatelskich, a z drugiej może wynikać z obaw mniejszości polskiej o swój los. Biorąc pod uwagę utrzymujące się od kilkunastu lat tendencje, poparcie dla Akcji Wyborczej Polaków na Litwie w kolejnych latach będzie zapewne systematycznie rosło, a jej znaczenie w układzie politycznym Republiki Litewskiej będzie prawdopodobnie coraz większe.

Bibliografia

Literatura:

- Konstytucja Republiki Litewskiej, 2006, tłum. Henryk Wisner, wyd. 2 zm. i uaktual., Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa.
- Sobik P., 2011, *Akcja Wyborcza Polaków na Litwie w rejonie sołecznickim*, w: Monografia rejonu sołecznickiego, „Zeszyty Naukowe Koła Wschodnioeuropejskiego Stosunków Międzynarodowych”, nr 8 (wyd. specjalne), Wrocław.
- Ustawa Republiki Litewskiej o wyborach rad samorządowych z 07 lipca 1994r.*, z ost. zmianami z 4 grudnia 2014 r.
- Ustawa o wyborach do Parlamentu Europejskiego z dn. 20 listopada 2003.*
- Żebrowski W., 2002, *Współczesne systemy polityczne Polski i jej sąsiadów*, wyd. OSW, Olsztyn.

Źródła internetowe Litewskiej Głównej Komisji Wyborczej:

www.2013.vrk.lt/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_en/rezultatai_daugiamand_apygardose/rezultatai_daugiamand_apygardose1tu-ras.html, dostęp: 20.04.2016.

www.2013.vrk.lt/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_en/rezultatai_vienmand_apygardose2/rezultatai_vienmand_apygardose2turas.html, dostęp: 20.04.2016.

www.vrk.lt/2014-prezidento, dostęp: 01.05.2016.

www.vrk.lt/en/2015-savivaldybiu-tarybu, dostęp: 01.05.2016.

www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2012_seimo_rinkimai/output_en/rinkimu_diena/index.html, dostęp: 01.05.2016.

www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2012_seimo_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/rezultatai1.html, dostęp: 20.04.2016.

www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2014_prezidento_rinkimai/output_lt/rezultatai_vienmand_apygardose/rezultatai_vienmand_apygardose1turas.html, dostęp: 20.04.2016

www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2014_prezidento_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/rezultatai_isankstiniai2.html, dostęp: 20.04.2016.

www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2014_ep_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/index.html, dostęp: 20.04.2016.

Inne źródła internetowe:

www.dc1.maps.lt/rinkimai2014/prezidento_rezultatai/, dostęp: 20.04.2016.

www.europarl.europa.eu/news/de/news-room/20110415STO17908/Reform-des-Wahlrechts-Parlament-soll-europ%C3%A4ischer-werden, dostęp: 01.05.2016.

www.kresy24.pl/64845/rewelacyjny-wynik-polakow-w-wyborach-na-litwie/, dostęp: 17.04.2016.

przegladbaltycki.pl/1040,wyniki-wyborow-samorzadowych-na-litwie.html, dostęp: 17.04.2016.

www.stat.gov.lt, dostęp: 18.04.2016.

Projekt programu AWPL zaaprobowany na konferencji delegatów z dnia 28 sierpnia 2012 r., www.awpl.lt/, dostęp: 01.05.2016.